

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ג א מיי פ"ט מהל'
גירושין הל' ח סמג
עשין ג טושי"ע אה"ע ס'
קמ"ד סעי' א':
ד ב מיי שם הל' ג
טושי"ע שם סעי' ב':
ה ג מיי שם הל' יב סמג
שם טושי"ע שם ס' קמ"ד
קמה סעי' א':
ו ד מיי שם הל' יא סמג
שם טושי"ע שם ס' קמ"ד
סעי' ג':
ז ה מיי שם הל' ח טושי"ע
שם סעי' ב':

תוספות ר"ד

אמר רבא ולענין גיטין אינו
כן. פ"י לענין גיטין אין
טענת אונס מועלת שאם
נתן גט לאשתו שאם לא
אבד עוד זמן פלוני יהא
גט. ונאנס ולא בא ה"ז גט
ואין יכול לומר אונס
הייתי. אלמא קסבר אין
אונס בגיטין. א"י אמר
רבא וכן לענין גיטין.
אלמא קסבר יש אונס
בגיטין. ואפי"ג דק"ל
הלכה כלישנא בתרא. הכא
הלכה כלישנא בתרא דהכי
אמרי בגיטין בשמעתא
קמייתא בפי השולח. הווא
דא"ל לא נאנסא מנאן
ועד תלתין יומין להרי
גיטא כי מטא יום תלתין
א"ל הא טרחנא למאי
נחוש לה. אי משום אונסא
אין אונס בגיטין. אלמא
קסבר לה לתלמודא דאין
אונס בגיטין:

מציא אמרה ליה נסתחפה שדרהו. ואינו יכול לטעון דלדרכה
מזלה גרס דכיון דלא מיפקדה אפריה ורביה לא
מיעשש כדאמרינן צהבא על יצמתו (יבמות דף קד:) ועוד דהאשה
היא שדה של הבעל ואין הבעל שדה שלה: **רפיבך** ח"ה הוא אינו
מערה לה מוזנות. קשה לר"י דלמך
צחולך (שם דף קד: וספ) עמד
בדין וברח מזונה משל יבם ומפרש
צירושלמי ברח ח"ה חלה והכא אמרי'
דחלה אין מעלה לה מוזנות ואורי'
דהתם חלה או ברה לאחר שעמד בדין
שכבר נתחייב לה במוזנות אבל
הכא בחלה קודם הגעת זמן ובקונט'
פ"י שם דוקא ברה אבל חלה לא
ואין נראה כדמשמע צירושלמי
ולפירושו אין להקשות מאיכא דבעו
לה מיבעיא אמאי לא פשיט לה מהתם
דיש לומר דלרוסתו אגידא ביה טפי
מיצמתו כדאמרינן ציבמות בכמה
דוכמי: **פשיט** רב אחאי. לא
כמו שפירש רש"י דהיינו רב אחאי
גאון שעשה שאלמות והיה בסוף כל
האמוראים ולכן משנה לשונו בכל
הש"ס פריך רב אחאי פשיט רב
אחאי שהרי כאן רב אחאי עונה על
דמורא וכל אמורה היה תופס לשונו
כמו מגדף זה ר' אבהו (סנהדרין ג.)
תהי זה ר' יוחנן (ב"ק קיב:) לייט
עלה אבי (ברכות כט:):

לא נשאו לא קתני אלא לא נישאו.
מקובלן היו כן לקרות לא
נישאו ועוד דאי לא נשאו אלגשים
קאי ה"ל למימר נמי בלשון רבים
ואוכלות משלהם: **לא נישאו**
פירוש דמשמע נמי דמעבדי אינהי
אבל אין לומר דמשמע דוקא דמעבדי
אינהי אבל לא אינהו מדקאמר
לעולם דמעבדי אינהו ואידי דתנא
רישא צדידיה כו' דמשום אידי אין
לשנות טעם ציפסא: **מת** הוא
דאינו גט. דאין גט לאחר מיתה
הא חלה גמי זה גט דאי חלה נמי
אינו גט וטעמא דהכא דאינו גט
משום אונס אס כן לישמעינן חלה
דהוי אונס מועט וכ"ש מת דהשתא
אכתי לא אסיק אדעמיה צבמת איכא
למימר ניחא ליה דלא תפול קמי
יבם: **ודרמא** פירוש אימא ד'ך
ח"ה נמי אינו גט. ויש טענת אונס
ודקאמר ליטת חלה וכו' מת מה הא
דקתני מת הא קמ"ל דאין גט לאחר
מיתה ואתא לשמעיעין תרוייהו
דיש אונס ואין גט לאחר מיתה דאי
יש אונס גירדא אתא לאשמעינן

אבל יש גט לאחר מיתה הוה ליה למינקט חלה וחי אין גט לאחר
מיתה גירדא הוה צעי לאשמעינן לא הוה ליה למינקט הרי זה
גיטין אס לא צאתי עשושה תנאי אלא הרי זה גיטין לאחר מיתה:
דרי זה גיטין אס מתי מחולי זה אחר מיתה. לאחר מיתה הו
טעמא דכולהו כמו אתם ולא אפוטרוסקין ולא שותפין ולא
אריסין ולא כל התורם את שאינו שלו (גיטין דף קד: ג.) דכולהו הו
משום תורם את שאינו שלו וא"ת הריהו משנה גופה אמאי אינטריך
הא תנן צדידיה צ"ק דגיטין (דף יג: וספ) דאין גט לאחר מיתה
דתנן האומר תנו גט זה לאשתי לא יתנו לאחר מיתה וצפרק קמא
דגיטין (שם דף ט"ג) פירשנו: **דרמא** אפוקי מדרבתינו. אבל מהיהא
דרישא לא שמעינן מדרבתינו דאיכא לאוקמה צשאין כמזב
זמן צשטר והא דאמרינן (בגיטין דף פו:) שלשה גיטין פסולין וחד מינייהו
קתני הכא לא אמר כלום אפילו נשאת אי נמי צשכתוב צו (י' שבע או שנה או חדש דלמך צפרק שני דגיטין (דף קד:) דכשר ואין זמנו מוכיח
עליו אי נמי צמאור: **דרמא** מת דוקא דלא ניהא רתפול קמי יבם. וא"ת צפרק מי שאחזו (גיטין דף קד: וספ) דאמרי' אכלו ארי אין לנו
פירוש אין לנו שיהא גט ואמאי לא הוי גט הא לא ניהא ליה דתפול קמי יבם וי"ל דצאונס דלא שכיח כלל לא אסיק אדעמיה שירצה שיהא גט:

פשיט רב אחאי. הך צביא ממתינת דקתני לא נישאו ולא קתני
לא נשאו לישתמע שהבעלים מעבדים: **אלא לא נישאו**. הן לצעלים.
מלה העכבה צנשים: ואידי דתנא רישא צדידיה. נותנין לצמולה
שנים עשר חדש ולא למנה שלשים יום: **ולענין גיטין אינו כן**. אלפיכך
קאי דלשמעינן שעכבת האונס
פוטרתו מן המזנות לענין גיטין אין
טענת אונס מועלת אס נתן גט
לאשתו ע"מ אס לא אבא עד זמן
פלוני יהא גט [ונאנס] ולא צא הרי
זה גט ואינו יכול לומר אונס הייתי:
אלמא קסבר אין אונס בגיטין. אין
טענת אונס בגיטין. ולקמיה מפרש
טעמא: אינו גט. ואס אין לה' צנים
זקוקה ליבם: **מס הוא דאינו גט**.
דהא לא שויא גיטא עד י"ב חדש
והוא מת צתוך הזמן ומאן קא מגרש
לה מהשתא אין המתים מגרשים:
מס הוא דאינו גט. משום דאין גט
לאחר מיתה אבל משום אונס אחרינא
לא מפקע גיטא אלמא אין אונס
בגיטין דאי סלקא דעתך חלה נמי
אינו גט נתינת חלה וכל שכן מת
שאין אונס גדול מזה: **היא גופא**
קמ"ל. כלומר האי דתנא מת לאו
לדיוקא דילה תניה למינדק היא חלה
הרי זה גט אלא לאשמעינן היא גופא
דאין גט לאחר מיתה ואפי"ג צלא תנאי
כגון האומר לאשתו הרי זה גיטין
היבם: זה גיטין אס מתי. שכיב
מרע שכתב גט לאשתו צבחד מן
הלשונות הללו זה גיטין אס מתי או
זה גיטין מחולי זה משפסוק חולי זה
(מעלי) משמע והוא מת מאותו חולי
לא אמר כלום שהרי משפסוק אינו
צחיים ואינו יכול לגרש: **דלמא**
הא דאינטריך סיפא אס לא צאתי
וכו' לאפוקי מדרבתינו אינטריך
דפליגי עלה ואמרי דאין גט לאחר
מיתה הוה דכיון דכתוב צבג זמן
כתיבתו הוה מוכיח שכן אמר גט
אס לא צאתי לאותו זמן יהא גט
למפרע מהיום דאי לא משוה גיטא
עד שנים עשר חדש למה כתב יום
כתיבת הגט צמזכו לכתוב אס לא
צאתי לר"ח פלוני יהא גט: **הפירו**
לינשא. צלא חליצה להיהא דאס לא
צאתי: **זמנו של שטר מוכיח עליו**.
לא לחנם כתב זמנו לתוכו אס לא
להודיע שמיים הכתיבה והמסירה
הוה מגרשה אס לא יבא לאותו זמן
הלכך אע"ג דלא כתב זה גיטין מהיום
אס לא צאתי כו' כמאן דכתב מהיום
דמי. וצבצבא צתרא (דף קלג.) אמרה
רבי יוסי דתנן הכותב נכסיו לבנו צריך שיכתוב מהיום ולאחר
מיתה ואס לא כתב מהיום אינה מתנה רבי יוסי אומר אינו צריך:
ואלא מסיפא. גמר רבא דאין אונס בגיטין: הרי זה גט. ואע"ג
דאין אונס גדול ממיתה אלמא אין אונס בגיטין והוה הדין לחלה:
דלמא מס דוקא. דכל עצמו שכתב לה גט מחמת כן כתב לה שאס
ימות יהיה גט למפרע שלא תזקק ליבם וצבאי אונסא לא ניהא ליה
למיצטל גיטא אבל צאונסא אחרינא דניחא ליה לצטולי גיטא ציה אימא
לך יש אונס בגיטין: **ופסקיה מברא**. הנהר הפסיקו שהיתה המעצורת
מצד העיר ולא יכול לעצור: **הוה דאחאי**. שצאתי: **לא שמיא מתיא**.
והוי גיטא ואס רתתה מנישא לאחר וגם לכהונה נפסלת מהיום:
זימנין

רבי יוסי דתנן הכותב נכסיו לבנו צריך שיכתוב מהיום ולאחר
מיתה ואס לא כתב מהיום אינה מתנה רבי יוסי אומר אינו צריך:
ואלא מסיפא. גמר רבא דאין אונס בגיטין: הרי זה גט. ואע"ג
דאין אונס גדול ממיתה אלמא אין אונס בגיטין והוה הדין לחלה:
דלמא מס דוקא. דכל עצמו שכתב לה גט מחמת כן כתב לה שאס
ימות יהיה גט למפרע שלא תזקק ליבם וצבאי אונסא לא ניהא ליה
למיצטל גיטא אבל צאונסא אחרינא דניחא ליה לצטולי גיטא ציה אימא
לך יש אונס בגיטין: **ופסקיה מברא**. הנהר הפסיקו שהיתה המעצורת
מצד העיר ולא יכול לעצור: **הוה דאחאי**. שצאתי: **לא שמיא מתיא**.
והוי גיטא ואס רתתה מנישא לאחר וגם לכהונה נפסלת מהיום:
זימנין

א) גיטין ג. לה. ג) גיטין
עו: ע"ז לו. א) גיטין עב.
ב"ב קל"ג. ד) גיטין עו.
ה) גיטין ג. לה. מדיס כו.
ו) גלג. רש"י. ז) ושי'
ח) וזמנין קב: ד"ה
פריך. ט) צנעושה חודש
כ"ל.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לא נשאו וכו'
פסקובלין הדין כד. וכן
צנדרים דף לה ע"א צ"ל
ד"ה דיקא נמי:

מוסף רש"י

הרי זה גיטין אס לא
באחי כו' אינו גט. דכיון
דלא אמר מעכשיו משמע
לאחר י"ב חדש יהא גט
והרי מת צתוך הזמן
וצריכה ליבם (גיטין עו):
דהא לא אמר שיהא גט
אלא עד י"ב חדש והוא
כבר מת ואין יכול לגרש,
זקוקה ליבם אס אין לו כן,
אבל אי אמר מעכשיו יהא
גט אס לא צאתי עד י"ב
חדש ומת צתוך כן הרי זה
גט ואינה זקוקה ליבם (ע"ז
ד). הרי זה גיטין אס
מתי. כלומר אס אמות או
יהא גט (רשב"ם ב"ב קלז).
לא אמר כלום. דמשמע
לשאלמות ואין גט לאחר
מיתה (גיטין עב.). הרי זה
גיטין מחולי זה. משמע
מחולי זה ואין. ויבן שמת
מחוק מחולי מנא שאין
הגט חל אלא לאחר מיתה
(שם). הרי זה גיטין
לאחר מיתה לא אמר
כלום. דלא גמר לגרשה
אלא עד לאחר מיתה ואין
גט לאחר מיתה (רשב"ם
ב"ב קלז). ופסקיה
מברא. מעבר המים, שלא
מצא את המעצורת (גיטין
ז). לא שמיא מתיא.
דלא מתי עד הכא ואין
טענת אונס צמאי גיטין
למימר אימא (שם).

בתולה נשאת פרק ראשון כתובות

ב.

עין משפט
גר מצוה

א א ב מיי פיי מהל'
אישות הלי טו סמג
עשין מה טוש"ע אה"ע
סומן סד פני ג:
ב ג ד מיי טו סמג
אישות הלי טו סמג
עשין מה טוש"ע אה"ע
סומן סד פני ג:

לעני רש"י

קנדי"ר [קונטרס]
לצ"ד.

תוספות ר"ד

בתולה נשאת ביום ד'
ואלמנה ביום ה'
שפעמים בשבת ב"ד
יושבין בעירות ביום ב'
וביום ה' ואם היה לו
טענת בתולים היה משכים
לב"ד. פ"י חכמים תקנו
שנמשא בתולה ב"ד כדי
שיבעול בילה' ה' ואם לא
ימצא לה בתולים ילך
בבוקר לב"ד טרם שיתקרב
ועדו שיפיים עמה ויחזקו
ב"ד מתי זינתה שמא
תחזיקו זינתה והיא אסורה
לו. שפעמים בשבת וכו'.
פ"י אבתולה יהיב טעמא
וטעמא דאלמנה מפרשי
לקמן. ותקנות עזרא הוא
שישבו ב"ד בעירות
בב' ובה'. כדאמרין בפ'
מורבב מ"י תקנות שתיקן
עזרא. ואע"פ שכלל עיר
ועיר היתה סנהדרין קבוע.
בכל ימות השבעות היו
עוסקים בתורה וכו'.
ובה' עוסקים בדינים.
ולקמן פירך ונמשא באחד
בשבת: אמר ר"י מפני
מה אמרו בתולה נשאת
ב"ד שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לב"ד.
ונמשא בא' בשבת ואם
היה לו טענת בתולים
היה משכים לב"ד שקרו
חכמים על תקנות בנות
ישראל שיהא טורח ג'
ימים בסעודה א' בשבת
שני ושלישי וברביעי
כונסה. ועכשיו ששנינו
שקרו. אותה ששנינו לקמן
בפ' אע"פ נותנים לבתולה
י"ב תודש משתבעה הבעל
לפרנס א"ע. כשם שנותנים
לאשה כן נותנים לאיש
לפרנס א"ע ולא למנה ל'
יום הגיע זמן ולא נשאו
אוכלות משלו. פ"י ובגון
שהבעל מעכב הגיע זמן
בא' בשבת מתוך שאינו
יכול לכתסה אינו מעלה
לה מוונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או
שפירסה נדה אינו מעלה
לה מוונות. א"ר שמואל
בר רב יצחק ל"ש אלא
מתקנות עזרא ואילך שאין
ב"ד יושבין אלא בב' ובה'.
אבל אי אכא ב"ד קבועים
בכל יום כקודם תקנות
עזרא אישנא נשאת בכל יום
והוא בעיני שקרו דטריח
לה. והכי אסיק רב אחא
דכל אונסא לא אכלה בין
חלתה היא ובין חלה הוא.
והכי היילכתא:

בתולה

נשאת ליום הרביעי ואלמנה ליום החמישי
שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעירות
ביום השני וביום החמישי שאם היה לו טענת
בתולים היה משכים לבית דין: **גמ'** אמר
רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל מפני
מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי
ששנינו ^אהגיע זמן ולא נישאו אוכלות משלו
ואוכלות בתרומה יכול הגיע זמן באחד בשבת
יהא מעלה לה מוונות לכך שנינו בתולה
נשאת ליום הרביעי אמר רב יוסף ^במריה
דאברהם תלי תניא בדלא תניא ה' תניא והי
לא תניא הא תניא והא תניא אלא תלי תניא
דמפרש טעמא בדתניא דלא מפרש טעמא
אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב יהודה
אמר שמואל מפני מה אמרו בתולה נשאת
ליום הרביעי שאם היה לו טענת בתולים היה
משכים לב"ד ותנישאו באחד בשבת שאם
היה לו טענת בתולים היה משכים לבית דין
^גבשקרו חכמים על תקנת בנות ישראל שיהא
טורח בסעודה שלשה ימים אחד בשבת ושני
בשבת ושלישי בשבת וברביעי כונסה ועכשיו
ששנינו שקרו אותה ששנינו הגיע זמן ולא
נישאו אוכלות משלו ואוכלות בתרומה
יהגיע זמן באחד בשבת מתוך שאינו יכול
לכנסו אינו מעלה לה מוונות לפיכך חלה
הוא או שחלתה היא או שפירסה נדה
אינו מעלה לה מוונות דבעי לה
מיבעיא חלה הוא מהו התם טעמא מאי
משום דאנים והכא נמי הא אנים או דלמא
התם אנים בתקנתא דתיקינו ליה רבנן הכא לא
ואם תמצו לומר חלה הוא מעלה לה מוונות
חלתה היא מהו מצי אמר לה אנא הא קאימנא
או דלמא מציא אמרה ליה נסתחפה שדהו
ואם תמצו לומר אמרה ליה נסתחפה שדהו
פירסה נדה מהו בשעת ווסתה לא תיבעי לך
דלא

בתולה נשאת ליום הרביעי. תקנת חכמים היא שמשא צרביעי
בשבת כדמפרש טעמא: **שפעמים בשבת.** אבתולה
קאי: **שני וחמישי.** אחת מעשר תקנות שמקן עזרא. בצבא קמא
בפרק מרובה (דף פב.) מפרש לכולהו. ולכן תקנו שמשא צרביעי
שאם היה לו טענת בתולים ישכים
לצ"ד בעוד כעסו עליו ^א ואם יש שהות
בינתיים יש לחוש[ן] שמה יתפיים
ותתקרב דעתו ויקיימנה ושמא היא
זינתה תחמיו ונאסרה עליו כדליפנין
(סוטה דף כח.) מונסמרה והיא נעמחהו
ומתוך שיבא לבית דין יתברר הדבר
כשילא הקול שמה יצאו עדים. ובגמ' **גמ'**
פריך ותנישאו באחד בשבת: **גמ'**
לפי ששנינו כו'. לקמן מקשי עלה:
הגיע זמן ולא נישאו. לקמן בפרק
אע"פ [ו.] תנן נותנין לבתולה שנים עשר
חדש משתבעה הבעל והזכיר על
הנישואין לפרנס עממה בתכשיטין.
לפרנס קנדי"ר צלע"ו. ולאמנה
שלשים יום: **הגיע זמן.** זה ולא נישאו
לחופה. לקמן מפרש שעכב הבעל:
אוכלות משלו. שהבעל חייב בזיונות
אשתו מתקנת צ"ד כדלקמן בפרק
ערה (דף מו.): **ואוכלות בתרומה.**
אם כן הוא והיא צמ' ישראל שהיה
מאכלית את אשתו תרומה כדליף
(לקמן דף טו.) מוכהן כי יקנה נפש:
לך שנינו בטולה נשאת כו'. להודיע
שתקנת חכמים מעכבתו מלכנסו
ואין עכבה זו שלו: **מריה דאברהם**
כו'. תמה על דברי רבו ואמר מריה
דאברהם מה זה היה לשמואל לומר
כן. ועוד שחלה רב יוסף ושכח תלמודו
ותוהה על דבריו הראשונים: **סלי**
תניא דלא תניא. תולה טעם משנה
שניה במשנה שאינה שניה: ומקשינן
לרב יוסף **הי תניא והי לא תניא הא**
תניא והא תניא. זו שניה וזו שניה:
אלא תלי תניא דמפרש טעמא
דתניא דלא מפרש טעמא. משנתנו
טעמא מפורש בתורה כתי' שישכים
לבית דין והגיע זמן אין שום טעם
מפורש בה לומר מפני מה אם הגיע
זמן באחד בשבת אינו מעלה לה
מוונות: **ותנישאו באחד בשבת.**
כוה רב יוסף קאמר לה: **ועכשיו**
ששנינו שקרו. ובשביל תקנה זו הוא
מעוכב מלכנסו באחד בשבת מעתה
אזתה ששנינו כו': **לפיכך.** רב יוסף
מסיים לה משמיה דנפשיה ומסבירה
ואמר לפיכך הואיל ולמדנו שהמעוכב
מחמת אונס אינו חייב לזונה חלה
הוא כו': **הא קאימנא.** הגני מוונות:
נסתחפה שדהו. לשון מטר סוחר
(משלי כח) כשטפה שדך. כלומר מולך גרם כי מהיום אני מועלת עליך לזון:

ניסת צרביעי גם צשאר נשים תקנו משום שמתוך כך ילא הקול ויתברר
הדבר על ידי עדים והשתא מיימי אציי שפיר ממתינתין דבאשת כהן
פשיט
ובפתומה מצת שלש נאמן לאוסרה עליו. ומימה דהכא משמע דמשום שמשא דזנות תקנו שמהא ניסת צרביעי וצפ"צ דגטין (דף יז. וס) ופירש
אילכ מ"ד דתקנו זמן בגטין משום פירי אכל משום שמהא יחפה על צמ אחותו לא חיישין משום דזנות לא שכיח וי"ל דהתם קאמר
זנות דלתי לדי מיתה דהיינו בהתראה ובעדים לא שכיח אי נמי הכא שלא תשז עמו באיסור כל ימיו חשו אפילו לזנות אע"ג דלא שכיח:
מפני מה אמרו בתולה נשאת ליום הרביעי לפי ששנינו בו'. אין שואל הטעם למה נשאת צרביעי דאם כן לא הוה משני מידי אלא
הכי פירושו מפני מה אמרו כלומר מאי נפקא מינה שתיקנו שמשא צרביעי ומשני נפקא מינה לענין מוונות ותרומה ורב
יוסף קא מתמה מריה דאברהם דהא נפקותא מפרשה צהדיא שאם היה לו טענת בתולים והוא מניח נפקותא זו המפורשת ותופס נפקותא
אחרינא: **אלא אי אתמר הכי אתמר א"ר יהודה אמר שמואל.** ולא גרסינן רב יוסף דהא רב יוסף גופיה קאמר אלא אי אתמר:
מפני מה אמרו בו'. בינתותא גרסינן לה ולא צא להקשות אלא ותנשא באחד בשבת. לא צעי לשנויי
דנשאת צרביעי כתי שצבעל צממישי משום צרכה שנאמרה צו לדגים כדאמרין לקמן (דף טו.) ועוד למה לי טעם דשקדו מיפוק
ליה משום צרכה ואומר ר"י דטעם דצרכה אינה אלא ענה טובה ולא מקרי עברינא אכל משום שקדו מקרי עברינא וכן משמע לקמן
דאמר טעמא משום צרכה אכל משום איקרורי דעתא לא חיישין ומאי נפקא מינה אלא ודאי דמשום צרכה לא מקרי עברינא:
מילא